

RIGSADVOKATEN

Juni 2006
J.nr. 2005-120-0019

Straffene i voldssager efter ændringen af straffelovens §§ 244 – 246

1. Indledning

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven blev strafferammen i straffelovens § 244 om simpel vold hævet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år. Strafferammen i § 245 om kvalificeret vold blev hævet fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år, og strafferammen i § 246 om vold under særdeles skærpende omstændigheder blev hævet fra fængsel indtil 8 år til fængsel indtil 10 år.

I forbindelse med lovændringen anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om ved udgangen af 2003 at afgive en redegørelse om udviklingen i strafniveauet efter lovens ikrafttræden.

I januar 2004 afgav Rigsadvokaten en redegørelse om straffene i sager om vold efter straffelovens §§ 244 – 246 efter ændringerne af bestemmelserne ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Redegørelsen blev udsendt til politi og anklagemyndighed ved Rigsadvokaten Informerer nr. 7/2004.

Redegørelsens konklusion var, at der i vidt omfang i domstolenes strafudmåling i voldssager var taget højde for den skærpelse af straffene med en tredjedel, der var hensigten med ændringen af straffelovens bestemmelser i §§ 244 – 246 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Det var dog også i et vist omfang tvivlsomt, om strafskærpelsen havde medført forhøjede straffe i et antal konkrete sager, ligesom der i en del sager var udmålt en straf, hvor der ikke kunne antages at foreligge en forhøjelse med en tredjedel i forhold til de hidtidige straffe.

Jeg fandt derfor, at der var grundlag for, at rigsadvokaturen fortsat fulgte strafudmålingen i voldssager.

Justitsministeriet anmodede herefter Rigsadvokaten om at afgive en fornyet redegørelse om udviklingen i strafniveauet efter ca. et års forløb.

Rigsadvokaten afgav i juni 2005 en ny redegørelse om strafniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246 efter strafskærpelsen i 2002.

Redegørelsens konklusion var, at der i det væsentligste i domstolenes strafudmåling i voldssager var taget højde for den skærpelse af straffene med en tredjedel, der var hensigten med ændringen af straffelovens bestemmelser i §§ 244 – 246 ved lov nr. 230 af 6. juni 2004.

Efter denne redegørelse anmodede Justitsministeriet på ny Rigsadvokaten om inden 1. juli 2006 at afgive en redegørelse om udviklingen i straffniveauet i voldssager.

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 25/2005 blev redegørelsen fra juni 2005 udsendt til politi og anklagemyndighed. Samtidig iværksatte jeg en ny ordning om indberetning af landsretsdomme om overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246. Ordningen omfattede domme afsagt i perioden fra den 1. august 2005 til udgangen af januar 2006.

Rigsadvokaten har således samlet afgivet følgende redegørelser om straffniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246 efter lovændringen i 2002:

- Januar 2004 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 7/2004
- Juni 2005 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 25/2005
- Denne redegørelse

Denne redegørelse indeholder i afsnit 2 en beskrivelse af lovændringen i 2002. Konklusionerne i redegørelserne fra januar 2004 og juni 2005 er nærmere beskrevet i afsnit 3, mens de initiativer, som blev iværksat ved Rigsadvokaten Informerer nr. 25/2005, er beskrevet i afsnit 4. I afsnit 5 redegøres for strafudmålingen i konkrete sager om overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246, mens afsnit 6 indeholder en samlet vurdering og konklusion.

Bilaget til redegørelsen indeholder eksempler på strafudmålingen i konkrete højesterets- og landsretsdomme.

2. Lov nr. 380 af 6. juni 2002

Som nævnt i afsnit 1 blev strafferammerne i straffelovens bestemmelser om vold forhøjet ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, idet strafferammen i § 244 om simpel vold blev hævet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år. Strafferammen i § 245 om kvalificeret vold blev hævet fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år, og strafferammen i § 246 om vold under særdeles skærpende omstændigheder blev hævet fra fængsel indtil 8 år til fængsel indtil 10 år.

Lovændringen trådte i kraft den 8. juni 2002 og har virkning for forhold, der begås efter dette tidspunkt.

Formålet med forhøjelsen af strafferammerne i straffelovens §§ 244 – 246 er ifølge bemærkningerne til lovforslaget i højere grad at lade straffniveauet afspejle den krænkelse af offeret, der finder sted ved forbrydelser af personfarlig karakter, herunder ved voldskriminalitet.

Lovændringen tilsigter, at straffen i voldssager gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der efter hidtidig praksis ville være fastsat af domstolene.

Det forhøjede straffniveau på omkring en tredjedel skal anvendes i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold (straffelovens § 245 og § 246). Det forudsættes således, at en sag om f.eks. vold efter straffelovens § 245, der hidtil af domstolene er blevet straffet med 3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med 4 måneders fængsel, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.2.3.

For så vidt angår strafudmålingen for vold omfattet af straffelovens § 244 anføres følgende i bemærkningerne til lovforslaget:

”Forslaget tilsigter derfor, at den nævnte forhøjelse med omkring en tredjedel i forhold til nuværende praksis som overvejende hovedregel ligeledes skal slå igennem i voldssager, der er omfattet af straffelovens § 244. Det gælder f.eks. sager om såkaldt gadevold, hvor gerningsmanden på gaden eller tilsvarende steder overfalder en person, som gerningsmanden ikke kender, og hvor ofret hverken ved ord eller handling kan siges at have foranlediget volden. Her bør der således ske en forhøjelse af straffniveauet også i de tilfælde, hvor gadevolden ikke har haft en så grov karakter, at forholdet er omfattet af straffelovens §§ 245 eller 246. Det samme gælder med hensyn til f.eks. sager om såkaldt familievold – det vil sige vold mod en ægtefælle, samlever eller kæreste mv. – samt sager om vold mod børn.

Samtidig med, at der som overvejende hovedregel tilsigtes en forhøjelse af straffniveauet med omkring en tredjedel i sager om vold efter straffelovens § 244, er der efter Justitsministeriets opfattelse grund til at tilstræbe en vis yderligere nuancering af straffniveauet i sager om simpel vold, alt efter hvilken type voldssag der er tale om. Selv om også simpel vold opstået i forbindelse med værtshusbesøg mv. kan indebære en alvorlig krænkelse af ofret, finder Justitsministeriet således ikke, at der i sager af denne karakter – sammenlignet med f.eks. sager om såkaldt gadevold eller vold mod børn – er tilstrækkelig anledning til generelt at forhøje straffniveauet. Den nævnte strafforhøjelse i sager efter straffelovens § 244 tilsigter derfor ikke at slå igennem i sager om såkaldt restaurationsvold.”

Af lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 1.2. fremgår det samtidig, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder.

Endelig fremgår det af det nævnte afsnit, at det ikke er hensigten, at de foreslåede forhøjelser skal give sig udslag i en øget anvendelse af betingede domme efter straffelovens § 56, kombinationsdomme efter straffelovens § 58 eller betingede domme med vilkår om samfundstjeneste.

3. Rigsadvokatens redegørelser fra januar 2004 og juni 2005 om straffene i voldssager efter ændringen af straffelovens §§ 244 – 246

3.1. Redegørelsen fra januar 2004

Ved skrivelse af 12. juni 2002 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om ved udgangen af 2003 af afgive en redegørelse til ministeriet om udviklingen i straffniveauet efter ikrafttrædelsen af lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Til brug for Rigsadvokatens undersøgelse indberettede de regionale statsadvokater 131 landsretsdomme afsagt fra den 1. januar til udgangen af juni 2003. Disse afgørelser udgjorde sammen med statsadvokaternes vurdering af dommene samt statsadvokaternes og en række politimestres udtalelser om straffene i ikke ankede byretsdomme grundlaget for undersøgelsen af strafniveauet.

For så vidt angår overtrædelse af straffelovens § 244 var konklusionen i redegørelsen, at strafudmålingen i landsretsdomme efter min opfattelse måtte antages at være slået igennem i en stor del af sagerne, idet der dog samtidig forelå en del sager, hvor der næppe kunne siges at være sket en skærpelse, eller hvor dette var tvivlsomt. Det fremgik endvidere af redegørelsen, at strafskærpelsen navnlig måtte antages at have givet sig udtryk i sager vedrørende gade- og familievold, som er særligt fremhævet i bemærkningerne til lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Det var endvidere min vurdering, at de forholdsvis få domme vedrørende vold efter straffelovens § 245 ikke gav grundlag for at antage, at strafskærpelsen ikke i almindelighed var slået igennem i de mere alvorlige voldssager. Der var dog også eksempler på domme, hvor straffen umiddelbart forekom forholdsvis mild, men hvor det var vanskeligt at vurdere, om de konkrete omstændigheder i sagen havde kunnet begrunde dette.

Med hensyn til landsretsdomme vedrørende straffelovens § 246 var materialet spinkelt, idet der kun forelå fire domme.

Det er endvidere anført, at undersøgelsen af landsretsdomme ikke gav grundlag for en mere sikker vurdering af, hvad der må anses at være normalstraffen for de forskellige former for vold. Dette skyldes både voldssagernes meget forskellige karakter, og at strafudmålingen sker efter en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen, herunder optakten til volden, f.eks. skænderier eller provokationer, forholdet mellem forurettede og tiltalte, voldens karakter, forurettedes eventuelle skader og den tiltaltes personlige forhold.

Af de samme grunde blev det anført, at det er vanskeligt at sammenligne domme vedrørende forhold, der er begået før strafskærpelsen, med domme vedrørende forhold, der er begået efter lovændringen. For så vidt angår de laveste straffe - dvs. straffe, der tidligere lå i niveauet 30 – 40 dage - er denne vurdering især vanskelig, fordi det i de fleste tilfælde ikke kan siges med sikkerhed, om straffen før lovændringen ville have været 30 eller 40 dage.

For så vidt angår straffene i byretsdomme, der ikke var anket, syntes udtalelserne fra en række større politikredse og fra de regionale statsadvokater sammenfattende at vise, at det var opfattelsen, at strafskærpelsen var slået igennem i størsteparten af voldssagerne. Der var dog også en del domme, hvor det var tvivlsomt, om der var sket en forhøjelse af straffen, ligesom der var domme, hvor en sådan forhøjelse ikke kunne anses at være sket.

Sammenfattende konkluderede jeg, at der i vidt omfang i domstolenes strafudmåling i voldssager var taget højde for den skærpelse af straffene med en tredjedel, der var hensigten med ændringen af straffelovens bestemmelser i §§ 244 – 246 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Det var dog også i et vist omfang tvivlsomt, om strafskærpelsen havde medført forhøjede straffe i et antal konkrete sager, ligesom der i en del sager var udmålt en straf, hvor der ikke kunne antages at foreligge en forhøjelse med en tredjedel i forhold til de hidtidige straffe.

3.2. Redegørelsen fra juni 2005

I modsætning til redegørelsen fra januar 2004, der som nævnt navnlig byggede på de 131 landsretsdomme afsagt i perioden fra 1. januar til udgangen af juni 2003, byggede redegørelsen fra juni 2005 for det første på en gennemgang af trykte højesterets- og landsretsafgørelser afsagt efter udløbet af den periode, som var omfattet af redegørelsen fra januar 2004, dvs. fra 1. juli 2003 frem til april 2005. Dernæst byggede redegørelsen på en række utrykte landsretsafgørelser, som statsadvokaterne havde indsendt til Rigsadvokaten i forbindelse med de udtalelser, de afgav om strafniveuet.

Endvidere var grundlaget for redegørelsen statsadvokaternes udtalelser om udviklingen i strafudmålingen i landsretsdommene i 2004 samt udtalelser fra en række politimestre vedrørende strafudmålingen i ikke ankede byretsdomme.

For så vidt angår overtrædelse af straffelovens § 244 viste gennemgangen af praksis samt statsadvokaternes og politimestrenes udtalelser, at strafskærpelsen måtte antages at være slået igennem i de fleste af sagerne. Især i byretssagerne forelå dog mange domme, hvor det var vanskeligt at vurdere, om der var sket en skærpelse, ligesom der forelå en række domme, hvor strafskærpelsen næppe var slået fuldt ud igennem.

Med hensyn til overtrædelse af straffelovens § 245 var det min opfattelse, at strafskærpelsen i det store hele måtte antages at være slået igennem i disse sager.

I sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 246 var det min opfattelse, at strafskærpelsen i det væsentligste var slået igennem i retspraksis. Det var samtidig min opfattelse, at der ikke i alle tilfælde var sket en skærpelse fuldt ud med en tredjedel.

Jeg anførte endvidere, at undersøgelsen af strafudmålingen fortsat ikke havde givet grundlag for en mere sikker vurdering af, hvad der må anses for at være normalstraffen for de forskellige former for vold, navnlig når overtrædelserne henføres under straffelovens §§ 244 eller 245.

Sammenfattende konkluderede jeg på denne baggrund, at der i det væsentligste i domstolenes strafudmåling i voldssager var taget højde for den skærpelse af straffene med en tredjedel, der var hensigten med ændringen af straffelovens bestemmelser i §§ 244 – 246 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002.

4. Rigsadvokatens retningslinier og midlertidige indberetningsordning vedrørende voldssager

I forlængelse af redegørelsen fra juni 2005 og efter anmodning fra Justitsministeriet blev der ved Rigsadvokaten Informerer nr. 25/2005 iværksat en ordning, der indebar, at de regionale statsadvokater til Rigsadvokaten skulle indberette domme afsagt af landsretterne, hvor der var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246. Ordningen omfattede domme afsagt i perioden fra den 1. august 2005 til udgangen af januar 2006. Indberetning skulle dog ikke ske, hvis dommen foruden overtrædelser af straffelovens §§ 244 – 246 omfattede andre lovovertrædelser, der havde haft en sådan væsentlig indflydelse på strafudmålingen, at dommen ikke kunne anses for egnet til at belyse straffen for vold.

Endvidere påhvilede det politimestrene og Politidirektøren løbende at være særlig opmærksom på alle byretsdomme, hvor der skete domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246, for forhold begået efter lovændringens ikrafttræden den 8. juni 2002, således at sagerne kunne forelægges for statsadvokaterne med henblik på eventuel anke af dommen.

5. Strafudmålingen i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246

5.1. Indledning

Grundlaget for denne redegørelse er landsretsdomme indberettet af de regionale statsadvokater afsagt i perioden fra 1. august 2005 til udgangen af januar 2006. Endvidere indgår i redegørelsen højesteretsdomme om vold, der er afsagt efter udløbet af min seneste redegørelse, dvs. fra juni 2005 til udgangen af juni 2006.

Med henblik på belysning af strafudmålingen, herunder af de konkrete forhold, som indgår i strafudmålingen, har jeg udvalgt en række højesterets- og landsretsdomme, som er refereret i bilaget til redegørelsen. De udvalgte afgørelser udgør ikke et repræsentativt udsnit af de afsagte domme. Dommene er udvalgt under hensyn til, om strafudmålingen i den konkrete afgørelse kan belyse normalstraffen for bestemte typer af vold, herunder også i lyset af straffeskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 samt de konkrete forhold, som har betydning for straffastsættelsen i voldssager. Der er i den forbindelse også udvalgt domme, hvor der efter rigsadvokaturens opfattelse ikke er sket en skærpelse af straffen i overensstemmelse med intentionerne i lov nr. 380 af 6. juni 2002, eller hvor det er tvivlsomt, om der ved strafudmålingen er taget højde for straffeskærpelsen. Mine samlede konklusioner vedrørende straffene for vold efter straffeskærpelsen bygger ikke alene på de domme, som er refereret i bilaget, men på en gennemgang af alle de domme, som er indberettet fra statsadvokaterne.

I afsnit 5.2. er der nærmere redegjort for grundlaget og forudsætningerne for denne redegørelse, mens afsnit 5.3. indeholder generelle bemærkninger om strafudmålingen i voldssager. Afsnit 5.4. vedrører strafudmålingen i sager om vold efter § 244, mens afsnit 5.5. og 5.6. omhandler strafudmålingen i sager om vold efter henholdsvis § 245 og § 246. En sammenfatning og konklusion findes i afsnit 6.

5.2. De indberettede domme

Rigsadvokaten har fra de regionale statsadvokater modtaget 347 landsretsdomme afsagt fra den 1. august 2005 til udgangen af januar 2006, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246 for forhold begået efter lovændringen. Visse domme vedrører to eller flere tiltalte og er talt med i undersøgelsen som flere domme, bl.a. fordi de tiltalte i nogle af dommene er dømt for forskellige dele af voldsudøvelsen og har fået forskellig straf, ligesom voldsudøvelsen i visse tilfælde er henført til forskellige straffebestemmelser.

I forbindelse med indberetningerne har statsadvokaterne anvendt et særligt skema, der som udgangspunkt er udfyldt af den mødende anklager. Skemaet indeholder udover en række faktiske oplysninger en vurdering af, hvorvidt der ved straffastsættelsen i sagen er sket en skærpelse af straffen, herunder om skærpelsen har været på omkring en tredjedel, som forudsat ved lovændringen. Udover Rigsadvokatens egen gennemgang af de 347 landsretsdomme bygger vurderingen af straffene således også på den vurdering, som statsadvokaterne har foretaget.

De 347 indberettede domme fordeler sig således:

Sagstype	Antal
Et forhold af vold efter § 244, eventuelt tillige § 247, stk. 1,	122
Et forhold af vold efter § 244, hvor forholdet tillige er omfattet af § 247, stk. 2 (vold mod bestemte persongrupper)	9
Flere forhold af vold efter § 244	3
Flere forhold af vold efter § 244, hvor forholdene tillige er omfattet af § 247, stk. 1	6
Et eller flere forhold af vold efter § 244 samt andre lovovertrædelser:	45
Et eller flere forhold af vold efter § 244, hvor forholdet tillige er omfattet af § 247, stk. 1, samt andre lovovertrædelser	27
Restaurationsvold efter § 244, som ikke er omfattet af strafskærpelsen	40
Et eller flere forhold af vold, som er henført til både §§ 244 og 245, samt eventuelt andre lovovertrædelser	14
Et forhold af vold efter § 245, eventuelt tillige § 247, stk. 1	39
Et forhold af vold efter § 245, hvor forholdet tillige er omfattet af § 247, stk. 2 (vold mod bestemte persongrupper)	2
Flere forhold af vold efter § 245	2
Flere forhold af vold efter § 245, hvor forholdene tillige er omfattet af § 247, stk. 1	1
Et eller flere forhold af vold efter § 245 samt andre lovovertrædelser	17
Et eller flere forhold af vold efter § 245, hvor forholdet tillige er omfattet af § 247, stk. 1, samt andre lovovertrædelser	10
Vold efter § 246	4
Behandlingsdomme	6
Samlet	347

Som det fremgår, er den udøvede vold i 252 af de 347 landsretsdomme, der er indberettet, henført til straffelovens § 244, hvilket svarer til ca. 73 pct. Heraf vedrører 40 sager restaurationsvold, som ikke er omfattet af strafskærpelsen. Domme vedrørende straffelovens § 244 gennemgås nedenfor i afsnit 5.4.

I 71 domme er volden henført til straffelovens § 245, hvilket svarer til ca. 20 procent af de indberettede domme. I 14 domme er volden henført til både §§ 244 og 245, mens volden i fire domme er henført til § 246. Endelig er der i 6 domme fastsat en behandlingsdom.

Domme vedrørende straffelovens § 245 gennemgås nedenfor i afsnit 5.5., og dommene vedrørende straffelovens § 246 gennemgås i afsnit 5.6.

For så vidt angår vold efter straffelovens § 244 er gennemgangen i afsnit 5.4. opdelt i gadevold, familievold, tilfældig konfliktvold, anden type vold og restaurationsvold, hvilket ligeledes var tilfældet i redegørelsen fra januar 2004.

De sager, hvor volden er henført til straffelovens §§ 245 og 246, er nedenfor udskilt fra de enkelte grupper og behandles særskilt, idet sagerne vedrørende straffelovens § 245 er opdelt efter, hvilket våben mv. der er anvendt i forbindelse med den udøvede vold.

Herved anvendes samme systematik som i Rigsadvokatens oversigt af 14. februar 2002 om straffe i voldssager, der var medtaget som bilag 3 til forslaget til lov nr. 380 af 6. juni 2002, og som i redegørelsen fra januar 2004.

Sager vedrørende straffelovens § 246 er opdelt efter, om volden har haft døden til følge, eller om volden ikke har medført døden.

I redegørelsen henvises til en række af de domme, som er beskrevet i bilaget til redegørelsen.

Under hensyn til det store antal domme, der er indberettet fra statsadvokaterne, indgår i redegørelsen kun de domme, hvor der alene er sket domfældelse for ét forhold af vold, herunder også hvor straffen er fastsat under henvisning til straffelovens § 247, stk. 1, der giver hjemmel til at forhøje straffen med indtil det halve, hvis en person tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold, som indgår i redegørelsen.

Det indebærer, at en række af de domme, som er modtaget fra statsadvokaterne, ikke nærmere beskrives i redegørelsen. Det skyldes bl.a., at der i mange af sagerne udover vold indgår anden kriminalitet, der må antages at have haft en sådan betydning for den idømte straf, at dommene ikke er egnede til at belyse straffen for vold. I en række sager er der domfældt for mere end et tilfælde af vold. Da det er vanskeligt i sådanne sager at vurdere straffen for de enkelte forhold, er disse domme heller ikke egnede til at belyse strafudmålingen i voldssager. Det samme gælder de tilfælde, hvor der er sket domfældelse for både overtrædelse af straffelovens §§ 244 og 245. I en række andre sager er straffen udmålt som en fællesstraf med en tidligere betinget dom eller en reststraf, hvilket ligeledes gør dommene mindre egnede til at belyse strafudmålingen for den nu begåede vold.

Enkelte domme, hvor der er sket domfældelse for andre forhold end vold, er dog beskrevet i bilaget, hvis det må antages, at det andet forhold ikke har haft væsentlig betydning for strafudmålingen. Det

gælder f.eks. sager, hvor der er anvendt en ulovlig kniv i forbindelse med den udøvede vold, og hvor der udover overtrædelse af straffelovens § 245 ligeledes foreligger en overtrædelse af våbenloven.

5.3. Generelt om strafudmålingen i voldssager

I redegørelsen fra januar 2004 er der beskrevet en række forhold vedrørende strafudmålingen i voldssager. I redegørelsen anføres således:

”Strafferammerne for vold i straffelovens §§ 244, 245 og 246 er efter lovændringen henholdsvis bøde eller fængsel indtil 3 år, fængsel indtil 6 år og fængsel indtil 10 år.

Allerede disse meget vide strafferammer – fra bøde til fængsel i 10 år – viser, at vold kan forekomme i et meget bredt spektrum af sager.

Vold, der henføres til straffelovens §§ 244 – 246, spænder således fra den helt simple vold i form af et enkelt slag eller skub uden personskade til den alvorligere vold, f.eks. slag, herunder med redskaber, eller spark, der har skader til følge, og til den særdeles alvorlige vold, der fører til, at forurettede får invaliderende varige mén eller afgår ved døden. Omstændighederne i voldssagerne kan også være meget forskellige. Der kan f.eks. være tale om skænderi eller provokationer mellem berusede, hvor det er mere tilfældigt, at den ene frem for den anden slår først, eller i den groveste form, hvor en voksen mishandler et spædbørn.

De straffe, der udmåles af domstolene i voldssager, spænder da også i praksis helt fra dagbøder til meget langvarige fængselsstraffe.

Denne store spredning i strafudmålingen er også afspejlet i bilag 3 til lovforslaget, hvor der er givet eksempler på strafudmålingen i forskellige typer af voldssager. Der kan f.eks. henvises til, at straffene for vold ved anvendelse af kniv efter straffelovens § 245 før lovændringen i en række undersøgte domme varierede fra fængsel i 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder, og ved vold efter straffelovens § 245 uden redskab varierede fra fængsel i 40 dage til fængsel i 2 år.

At der er tale om sager af så forskellig karakter medfører, at det selv inden for de enkelte bestemmelser er vanskeligt at sammenligne konkrete sager. I modsætning til andre typer af straffesager, hvor strafudmålingen sker på grundlag af mere objektive forhold, f.eks. i narkotikasager efter mængden af narkotika, sker strafudmålingen i voldssager i højere grad på grundlag af en række forskellige konkrete forhold, hvoraf voldens karakter nok har størst betydning, men dog kun udgør ét element. Der foreligger således forholdsvis sjældent flere sager, hvor den udøvede vold og omstændighederne ved voldsudøvelsen er helt identiske.

For hovedparten af de gennemgåede domme, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 - 246, gælder da også, at strafudmålingen ifølge præmisserne i dommene er sket efter en meget konkret vurdering af omstændighederne i sagen. De forhold, der navnlig har betydning ved straffastsættelsen, er optakten til volden, herunder f.eks. skænderi eller provokationer, voldens karakter, forurettedes eventuelle skader og den tiltaltes personlige forhold. Også forholdet mellem tiltalte og forurettede spiller ind. Alle de nævnte forhold kan også få betydning, når det vurderes, om straffen bør være betinget, eventuelt med vilkår om samfundstjeneste.

Det er derfor vanskeligt at nå til sikre konklusioner ved en sammenligning af straffene i voldssager, herunder ved en sammenligning af straffene forud og efter en straffeskærpelse.

Hertil kommer, at det særligt ved vold efter straffelovens § 244 kan være svært at vurdere, om den tilsigtede skærpelse af straffen med en tredjedel i de voldssager, der før lovændringen medførte de laveste straffe, er slået igennem. Det er ofte helt konkrete omstændigheder i de enkelte

sager, der afgør, om en straf efter det tidligere niveau ville have været fængsel i 30 dage eller fængsel i 40 dage, og om straffen for vold begået efter lovændringens ikrafttræden derfor skal være 40 dages fængsel eller 60 dages fængsel.”

Disse generelle bemærkninger om strafudmålingen i voldssager gør sig også gældende i forhold til de domme, som indgår i denne redegørelse.

5.4. Straffelovens § 244

5.4.1. Indledning

Straffelovens § 244 om simpel vold har efter ændringen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 følgende ordlyd:

”§ 244. Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.”

Bestemmelsen finder anvendelse på vold i form af slag med flad hånd og knytnæveslag, kast med genstande, der rammer en anden, benspænd, førergreb, bid og lignende. Langt de fleste sager om vold bedømmes efter denne bestemmelse, og som nævnt i afsnit 5.2. vedrører ca. 73 pct. af de indberettede landsrettsdomme vold efter straffelovens § 244.

I redegørelsen fra 2004 blev dommene for vold efter straffelovens § 244 opdelt i domme vedrørende gadevold, familievold, tilfældig konfliktvold, anden type konfliktvold og restaurationsvold. Sammenfattende forelå der i redegørelsen fra 2004 i alt 47 sager om vold efter straffelovens § 244, hvor der kun var dømt for ét forhold af vold og ikke for anden kriminalitet, og hvor straffen ikke var udmålt som en fællesstraf. På baggrund af disse sager konkluderede jeg, at strafsøkærpelsen måtte antages at være slået igennem i en stor del af de sager, der vedrørte overtrædelse af straffelovens § 244. Samtidig forelå der dog en del sager, hvor der næppe kunne siges at foreligge en skærpelse, eller hvor det var tvivlsomt, om der var sket en forhøjelse af straffen i forhold til hidtidig praksis.

Redegørelsen fra juni 2005 var ikke opdelt i forskellige voldstyper indenfor de domme, hvor volden var henført til straffelovens § 244. Redegørelsen fra juni 2005 viste, at for så vidt angår knytnæveslag i ansigtet, der er en af de oftest forekommende former for vold efter straffelovens § 244, må det antages, at normalstraffen, der før strafsøkærpelsen var 30 – 40 dage, efter strafsøkærpelsen er 40 – 50 dage. Sammenfattende viste gennemgangen af trykte og utrykte afgørelser, at der fortsat var en spredning i strafudmålingen vedrørende overtrædelse af straffelovens § 244, og at straffen fortsat i udpræget grad var afhængig af de konkrete omstændigheder.

Afsnit 5.4.2. – 5.4.7. indeholder en gennemgang af sagerne om overtrædelse af straffelovens § 244, der er afsagt i perioden fra 1. august 2005 til udgangen af januar 2006.

5.4.2. Gadevold

I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, side 142, er gadevold beskrevet som tilfælde, hvor voldsmanden på gaden, i S-tog eller på tilsvarende steder overfalder en ham ubekendt person, oftest uden nogen foranledning i ord eller handlinger fra den overfaldnes side.

Som det fremgår ovenfor i afsnit 5.4.1., viste undersøgelsen fra januar 2004, at straffene for gadevold var udmålt i niveauet 30 – 60 dages fængsel.

Der er indberettet 29 landsretsdomme vedrørende gadevold, hvor sagen alene omfatter ét tilfælde af vold efter straffelovens § 244, eventuelt tillige § 247, stk. 1. I to sager er straffen fastsat som en fællesstraf. I undersøgelse indgår således de 27 domme, hvor straffen ikke er fastsat som en fællesstraf.

Der er i de nævnte 27 domme udmålt straf fra fængsel i 30 dage til fængsel i 4 måneder, jf. skemaet nedenfor. I 18 domme er straffen ubetinget, mens straffen i seks domme er betinget, og tre af dommene er afgjort med en kombinationsdom, hvor en del af straffen er betinget. Ti domme (dom 1-10) er beskrevet i bilaget.

Straf	Domfældelse efter straffelovens § 244	Domfældelse efter straffelovens § 244 jf. 247, stk. 1	Betinget	Ubetinget	Kombinationsdom	I alt
30 dage	6		3	3		6
40 dage	6	1	3	4		7
50 dage	1			1		1
60 dage	5	2		4	3	7
3 mdr.	4	1		5		5
4 mdr.		1		1		1
I alt	22	5	6	18	3	27

Den udøvede vold har bestået i bl.a. spark, knytnæveslag og slag med flad hånd.

Som det fremgår af skemaet ovenfor, er der i seks af dommene fastsat en straf af fængsel i 30 dage. Heraf er straffen gjort betinget i tre domme. Tre af dommene er beskrevet i bilaget. I dom 1 havde en 16-årig tiltalt slået forurettede med håndroden, hvorved forurettedes næse brækkede. Efter min opfattelse må et sådant slag sammenlignes med et knytnæveslag, hvorfor straffen som udgangspunkt bør være 40 dages fængsel. Henset til, at tiltalte var 16 år og ustraffet, giver dommen mig dog ikke anledning til bemærkninger. De samme betragtninger gør sig gældende i forhold til dom 2, hvor en 16-årig tiltalt havde slået forurettede i ansigtet med en flaske, hvorved forurettede fik et meget lille sår, og i dom 3, hvor gerningsmanden var 17 år og gav forurettede et knytnæveslag i ansigtet og sparkede ud efter ham uden at ramme. I dom 3 blev straffen dog ubetinget.

For så vidt angår dom 4, der vedrører flere slag i ansigtet, mens forurettede blev holdt fast i nakken, og hvor straffen for en 63-årig tiltalt, der var ustraffet, blev fastsat til fængsel i 40 dage, bemærkes, at der ikke var tale om knytnæveslag, og jeg finder på den baggrund, at der må antages at være taget hensyn til strafskærpelsen ved straffastsættelsen.

Dom 5 - 10 giver mig ikke anledning til bemærkninger, idet jeg finder, at der henset til de individuelle forhold må antages at være sket en skærpelse som forudsat ved lovændringen i 2002.

De regionale statsadvokater har vurderet, at der i 17 af de 27 domme er sket en skærpelse af straffen som forudsat ved lovændringen. I seks af dommene finder statsadvokaterne det vanskeligt at vurdere, om der foreligger en skærpelse, og i fire sager finder statsadvokaterne ikke, at der er sket en skærpelse. I disse fire domme er der henvist til konkrete omstændigheder, herunder personlige forhold og voldens karakter, som efter min opfattelse kan gøre det vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse.

Sammenfattende er straffene i de 27 domme udmålt i niveauet 30 dages – 4 måneders fængsel. I to grupper på hver syv domme er straffen fastsat til fængsel i henholdsvis 40 og 60 dage, mens der er fastsat fængsel i 3 måneder i fem domme. Statsadvokaterne har vurderet, at der i hovedparten af sagerne er sket en skærpelse af straffen i overensstemmelse med lovændringen.

Det er også rigsadvokatens opfattelse, at strafskærpelsen gennemgående har givet sig udslag i en forhøjet straf i overensstemmelse med lovændringen.

5.4.3. Familievold

Familievold omfatter ifølge betænkning nr. 1099/1987, side 142, navnlig tilfælde, hvor vold udøves over for en hustru, samlever, kæreste eller lignende, eventuelt en person, som gerningsmanden tidligere har haft et sådant forhold til og nu har opsøgt. Familievold omfatter ikke vold mod børn, jf. afsnit 4.2.4. nedenfor om anden type vold.

Af redegørelsen fra januar 2004 fremgår det, at straffen blev fastsat til mellem 20 dages fængsel og fængsel i 4 måneder. De fleste straffe var udmålt til fængsel i 40 dage.

Der er indberettet 18 landsretsdomme, der vedrører familievold, og hvor sagen alene omfatter et forhold af vold efter § 244, eventuelt tillige § 247, stk. 1. I to af disse domme er straffen fastsat som en fællesstraf. Der indgår således 16 domme i undersøgelsen.

Straffene er i de 16 domme udmålt i niveauet fra 20 dages fængsel til fængsel i 3 måneder. En sag er afgjort med en betinget dom med udsat straffastsættelse. Som det fremgår af nedenstående skema, er straffen i seks ud af de 16 domme betinget. Ti domme er beskrevet i bilaget (dom 11-20).

Straf	Domfældelse efter straffelovens § 244	Domfældelse efter straffelovens § 244 jf. 247, stk. 1	Betinget	Ubetinget	I alt
Udsat straffast-sættelse	1		1		1
20 dage	1			1	1
30 dage	2		1	1	2
40 dage	2	2	3	1	4
50 dage	1			1	1
60 dage		1		1	1
80 dage	1			1	1
3 mdr.	1	4	1	4	5
I alt	9	7	6	10	16

Karakteren af den udøvede vold i sagerne om familievold varierer. Volden omfatter således udover slag, herunder knytnæveslag, også skub og spark og tilfælde, hvor tiltalte har trukket forurettede ved håret.

Det må formodes, at vold i familierelationer – i hvert fald mellem parter i samlivsforhold – forud for lovændringen har medført straffe, der ligger under det niveau, der har været anvendt for tilsvarende vold i andre relationer. Baggrunden for disse lavere straffe er oftest, at vold over for en samlever udøves som en reaktion i anledning af sårede følelser, jalousi eller en længerevarende uoverensstemmelse.

På denne baggrund giver dom 11, 12, 13, 14 og 15, hvor straffen er fastsat under det niveau, der gælder for vold i andre relationer, mig ikke anledning til bemærkninger.

For så vidt angår dom 16, der vedrørte tre knytnæveslag i ansigtet, og hvor straffen blev fastsat til fængsel i 50 dage, er der udmålt en straf, hvor der ikke kan anses at være sket formildelse under hensyn til forhold begrundet i samlivet, men i denne sag var forurettede gravid, hvilket var en skærpene omstændighed.

Straffen i dom 17, hvor der bl.a. var tale om talrige slag over længere tid med bl.a. knyttet hånd i hovedet og på kroppen, og hvor straffen blev fastsat til fængsel i 80 dage, er vanskelig at vurdere, men efter rigsadvokatens opfattelse må det dog antages, at der er taget hensyn til strafskærpelsen.

Dom 18, 19 og 20 giver mig ikke anledning til bemærkninger.

De regionale statsadvokater har vurderet, at der i otte ud af de 16 domme er sket en skærpelse af straffen i overensstemmelse med bemærkningerne til loven, dog således at det i en af sagerne vurderes, at der er sket en skærpelse med mindre end 1/3. I seks domme finder statsadvokaterne, at det er vanskeligt at vurdere, hvorvidt der er sket en skærpelse, mens det i to af sagerne vurderes, at der ikke er sket en skærpelse.

Generelt er strafudmålingen i sagerne vedrørende familievold meget konkret begrundet, og navnlig i denne type sager lægges der betydelig vægt på omstændighederne i forbindelse med voldsudøvelsen, herunder om voldsudøvelsen har fundet sted på grund af jalousi, eller om voldsudøvelsen sker samtidig med eller i forlængelse af samlivsophævelse.

Sammenfattende er straffene i de indberettede domme, hvor der alene er sket domfældelse for ét forhold af vold, fastsat til mellem 20 dages fængsel og fængsel i 3 måneder, dog således at straffastsættelsen i en af dommene er udsat. De fleste straffe er udmålt til fængsel i 3 måneder. Statsadvokaterne har vurderet, at der med sikkerhed er sket en strafskærping i otte ud af de 16 domme. Også i sagerne om familievold er straffene i hovedparten af sagerne udmålt til fængsel i mere end 30 dage, hvilket efter rigsadvokatens opfattelse peger på, at der generelt tages hensyn til strafskærpingen.

5.4.4. Tilfældig konfliktvold

I betænkning nr. 1099/1987, side 143, er tilfældig konfliktvold beskrevet som en gruppe med uskarpe grænser, som omfatter tilfælde, hvor der opstår diskussion eller åben konflikt mellem gerningsmanden og en anden, som han forbigående er kommet i kontakt med, f.eks. vold udøvet over for en taxa- eller buschauffør, en kontrollør eller lignende. I bilag 3 til lovforslaget er vold opstået i forbindelse med trafikale forhold ligeledes medtaget i denne gruppe.

I redegørelsen fra januar 2004 var der fastsat straffe i niveauet 14 – 60 dages fængsel. I lidt over halvdelen af dommene var straffen fastsat til fængsel i 40 dage.

Der er indberettet 51 domme, der vedrører et forhold af tilfældig konfliktvold efter § 244, eventuelt tillige § 247, stk. 1. I to af dommene er straffen fastsat som en fællesstraf. Der er således indgået 49 domme i undersøgelsen. Ni domme er beskrevet i bilaget (dom 21-29).

Straffene er i disse sager udmålt i niveauet 14 dages fængsel til fængsel i fire måneder, dog således at straffastsættelsen er udsat i en sag. Som det fremgår af nedenstående skema, er der i 11 domme fastsat en betinget dom.

Straf	Domfældelse efter straffelovens § 244	Domfældelse efter straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1	Betinget	Ubetinget	Kombinationsdom	I alt
Udsat straffastsættelse	1		1			1
14 dage	1			1		1
20 dage	1	1	1	1		2
30 dage	9		6	3		9
40 dage	12	1	1	12		13
50 dage	2		1	1		2
60 dage	11	3	1	10	3	14
3 mdr.		6		5	1	6
4 mdr.		1		1		1
I alt	37	12	11	34	4	49

Den udøvede vold omfatter slag, herunder knytnæveslag, og spark samt tilfælde, hvor tiltalte har nikket forurettede en skalle.

I dom 21 blev der fastsat en straf på fængsel i 20 dage betinget til en tiltalt, der tildelte forurettede en lussing, fordi denne talte med tiltaltes kæreste. Omstændighederne i sagen minder om familievold, fordi voldsforholdet udspringer af jalousi. Det er vanskeligt at vurdere, om straffen er udtryk for en skærpelse, men under alle omstændigheder er det min opfattelse, at voldsudøvelsen i denne sag er af en sådan karakter, at strafudmålingen ikke giver anledning til bemærkninger.

Dom 22, 23 og 24 giver mig ikke anledning til bemærkninger, idet dom 23 bekræfter, at straffen for et knytnæveslag i ansigtet/hovedet som udgangspunkt er mellem 40 – 50 dage. Efter min opfattelse er udgangspunktet tillige, at straffen bør være ubetinget, men henset til omstændighederne i sagen, forelå der en rimelig begrundelse for, at straffen blev betinget.

For så vidt angår de sager, hvor tiltalte tidligere er straffet for vold, er dom 25 efter min opfattelse udtryk for en skærpelse af straffen. I denne sag havde tiltalte tildelt forurettede et knytnæveslag i ansigtet. Henset til, at normalstraffen efter strafskærpelsen i sådanne tilfælde er 40 – 50 dages fængsel, finder jeg, at en straf på 3 måneder i den foreliggende sag er i overensstemmelse med intentionerne i lov nr. 380 af 6. juni 2002. Jeg finder, at straffen i sådan en sag, hvor tiltalte havde fem tidligere domme for vold, bør være ubetinget. I dommen er der dog som begrundelse for at gøre straffen delvist betinget henvist til, at tiltalte havde fået en læreplads, og at han modtog rådgivning for at ”styre sit temperament”.

Efter rigsadvokatens opfattelse er der ligeledes sket en skærpelse af straffen i dom 28, hvor tiltalte, der også tidligere var straffet for vold, havde tildelt forurettede et knytnæveslag i ansigtet og nikket ham en skalle. I den sag blev straffen fastsat til fængsel i 4 måneder bl.a. under henvisning til lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Dom 26 og 27 giver mig ikke anledning til bemærkninger.

For så vidt angår de domme, hvor straffen er betinget, er begrundelsen i dommene tiltaltes personlige forhold, herunder eventuelt ung alder, voldsforholdets beskaffenhed og omstændighederne forud for den udøvede vold. Det fremgår også af de i bilaget refererede domme (dom 21, 23 og 25).

De regionale statsadvokater har vurderet, at der i 30 domme er sket en skærpelse af straffen, dog således at det i fire domme vurderes at være med mindre end 1/3. I 11 domme finder statsadvokaterne det vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse af straffen, og i otte sager vurderes det, at der ikke er sket en skærpelse af straffen. I en af disse sager var anklagemyndighedens påstand om skærpelse ved anken ikke forkyndt rettidigt for tiltalte.

Sammenfattende er der i de 49 domme, som indgår i vurderingen, udmålt straffe i niveauet 14 dages fængsel til fængsel i fire måneder, dog således at straffastsættelsen er udsat i en sag. De fleste straffe er fastsat til fængsel i 60 dage, og i hovedparten af sagerne er straffen fastsat over 30 dages fængsel, hvilket viser, at der generelt tages hensyn til strafskærpelsen. Statsadvokaterne har således også vurderet, at der i 30 ud af de 49 domme er sket en skærpelse af straffen.

Det bemærkes i øvrigt, at Højesteret siden redegørelsen fra juni 2005 har afsagt en dom om vold (U 2005.2512H), hvor der alene var tale om ét forhold af vold, der var henført til straffelovens § 244 (dom 29). I sagen havde tiltalte givet forurettede, der var taxachauffør, flere knytnæveslag i ansigtet. Derfor var forholdet også omfattet af straffelovens § 247, stk. 2, der indebærer, at straffen for vold kan forhøjes med indtil det halve, hvis volden begås over for en person, f.eks. en taxachauffør, som efter karakteren af sit arbejde er særlig udsat for vold. Sagen indgår af samme grund ikke i de 49 domme, som fremgår af skemaet, men dommen er refereret i bilaget. Straffen blev af byretten fastsat til fængsel i 40 dage, som blev forhøjet til 50 dage af landsretten. Landsretten fandt ikke grundlag for at gøre straffen betinget. I Højesteret var det navnlig spørgsmålet om, hvorvidt straffen skulle gøres betinget, der var anledning til prøvelsen. Højesteret stadfæstede dommen, idet Højesteret ikke fandt fuldt tilstrækkeligt grundlag for at forhøje straffen.

5.4.5. Anden type vold

I betænkning nr. 1099/1987 er vold inddelt i en række forskellige kategorier, herunder gadevold, familievold og tilfældig konfliktvold. Herudover er der opstillet en række andre kategorier, som i denne redegørelse er samlet under betegnelsen ”anden type vold”. Anden type vold omfatter bl.a. vold mod børn og vold begået under private fester. Afgrænsningen mellem gadevold og tilfældig konfliktvold på den ene side og anden type vold på den anden side kan være vanskelig. Imidlertid er definitionen ikke afgørende, idet det navnlig er omstændighederne omkring den udøvede vold, der har betydning for strafudmålingen.

Som det fremgår af redegørelsen for januar 2004, blev straffene fastsat i niveauet 30 – 60 dages fængsel, således at straffen i de fleste domme var fastsat til fængsel i 40 dage.

Der er indberettet 24 landsretsdomme, der alene omfatter et forhold af vold efter § 244, eventuelt tillige § 247, stk. 1. I to af disse domme er straffen fastsat som en fællesstraf. Der er således indgået 22 domme i undersøgelsen. Fire af disse domme er beskrevet nærmere i bilaget (dom 30-33).

Straffene er udmålt i niveauet fængsel i 14 dage til fængsel i 4 måneder, dog således at straffastsættelsen er udsat i to sager. Der er i otte domme udmålt en betinget straf.

Straf	Domfældelse for straffelovens § 244	Domfældelse for straffelovens § 244 jf. § 247, stk. 1	Betinget	Ubetinget	I alt
Udsat straf-fastsættelse	2		2		2
14 dage	1		1		1
30 dage	7		3	4	7
40 dage	3		2	1	3
50 dage		1		1	1
60 dage	3	3		6	6
3 mdr.		1		1	1
4 mdr.	1			1	1
I alt	17	5	8	14	22

Den udøvede vold omfatter bl.a. knytnæveslag, spark og tilfælde, hvor tiltalte har nikket forurettet en skalle.

I dom 30, 32 og 33 er der efter rigsadvokatens opfattelse taget højde for strafskærpelsen.

For så vidt angår dom 31, hvor en tiltalt blev straffet med fængsel i 40 dage betinget for at have tildelt forurettede flere knytnæveslag i ansigtet, hvorved forurettede pådrog sig ikke helt ubetydelige skader, er jeg ligesom statsadvokaten af den opfattelse, at der ved strafudmålingen ikke er taget højde for den tilsigtede strafskærpelse. Denne dom skal også ses i sammenhæng med dom 36, der vedrørte restaurationsvold, som ikke er omfattet af strafskærpelsen. I denne sag blev tiltalte også straffet med fængsel i 40 dage. Restaurationsvold efter straffelovens § 244 er nærmere omtalt nedenfor.

Statsadvokaterne har vurderet, at der i fem domme er sket en skærpelse, mens der i tre sager vurderes ikke at være sket en skærpelse. I en af disse sager blev anklagemyndighedens ankemeddelelse til skærpelse ikke forkyndt rettidigt. Endelig finder statsadvokaten det i 14 domme vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse.

Sammenfattende fremgår det, at straffene er fastsat i niveauet 14 dages fængsel til 4 måneders fængsel, dog således at der i to domme er fastsat en betinget dom med udsat straffastsættelse. De fleste straffe er fastsat til fængsel i 30 dage (7) og 60 dage (6). Statsadvokaterne har vurderet, at der i fem domme er sket en skærpelse.

5.4.6. Restaurationsvold

I betænkning nr. 1099/1987, side 142, er restaurationsvold beskrevet som den situation, der resulterer i vold på en restauration. Volden kan udøves over for en person, der var gerningsmanden ubekendt, eller som han enten i forvejen var eller tilfældigt er kommet i selskab med, i sjældne tilfælde en tjener, bartender eller garderobemand.

Restaurationsvold efter straffelovens § 244 er ikke omfattet af strafskærpelsen, men med henblik på at kunne sammenligne og dermed vurdere, hvorvidt der inden for de øvrige voldstyper er sket en skær-

pelse af straffen, har statsadvokaterne ligeledes indberettet landsretsdomme vedrørende restaurationsvold.

Der er indberettet 40 landsretsdomme vedrørende restaurationsvold, hvor volden er henført til § 244, og eventuelt § 247, stk. 1, og hvor dommen alene omfatter et forhold af vold. I fem domme er straffen fastsat som en fællesstraf. I undersøgelsen indgår således 35 domme. Tre domme er beskrevet i bilaget (dom 34-36).

I de 35 sager er der udmålt straffe i niveauet fra dagbøder (en dom) til fængsel i 3 måneder. Hovedparten af sagerne (29) er afgjort med en ubetinget dom.

Straf	Domfældelse for straffelovens § 244	Domfældelse for straffelovens § 244 jf. § 247, stk. 1	Betinget	Ubetinget	Kombinationsdom	I alt
Dagbøder	1			1		1
30 dage	10		2	8		10
40 dage	10	1	1	9	1	11
50 dage		3		3		3
60 dage	3	4	2	5		7
3 mdr.	2	1		3		3
I alt	26	9	5	29	1	35

Sagerne omfatter slag, herunder knytnæveslag, spark samt tilfælde, hvor tiltalte har nikket forurettede en skalle. Det fremgår af de enkelte domme (bl.a. dom 35), at et knytnæveslag normalt straffes med 30 dages fængsel, mens straffen forhøjes til omkring 40 dage, hvis der er tale om flere slag, jf. herved dom 36. Dette er efter min opfattelse i overensstemmelse med det tilkendegivne i forarbejderne til lovændringen, hvorefter restaurationsvold efter straffelovens § 244 ikke var omfattet af strafskærpsen.

5.4.7. Sammenfatning vedrørende strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens § 244

Som det fremgår ovenfor, har denne undersøgelse koncentreret sig om landsretsdomme om vold efter straffelovens § 244, hvor der kun er dømt for ét forhold af vold og ikke for anden kriminalitet, og hvor straffen ikke er udmålt som en fællesstraf. Der foreligger 114 sager af denne art.

Statsadvokaterne vurderer, at der i 60 af disse sager er sket en skærpelse af straffen, dog således at det i fem sager vurderes, at skærpsen ikke er sket med en tredjedel som forudsat i forarbejderne til lov nr. 380 af 6. juni 2002, mens statsadvokaterne i 37 sager finder det vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse. I 17 sager finder statsadvokaterne ikke, at der er sket en skærpelse af straffen.

For så vidt angår gadevold og tilfældig konfliktvold har statsadvokaterne vurderet, at der i de fleste sager er sket en skærpelse. I sager om familievold har statsadvokaterne fundet, at der er sket en skærpelse i halvdelen af sagerne, mens statsadvokaternes i sager om anden vold i de fleste tilfælde har fundet det vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse af straffen.

For så vidt angår sager om familievold bemærkes, at det ofte er i disse sager, at de personlige forhold og omstændighederne ved voldsudøvelsen spiller den største rolle i formildende retning, ligesom det tillægges betydning, at vold over for en samlever ofte udøves som en reaktion i anledning af sårede følelser, jalousi eller en længerevarende uoverensstemmelse.

Efter en gennemgang af både de domme, som indgår i undersøgelsen, og de øvrige domme, der f.eks. også omfatter anden kriminalitet, som statsadvokaterne har indberettet, er det rigsadvokatens opfattelse, at strafskærpelsen i almindelighed må antages at være slået igennem. Dette bekræftes også ved en gennemgang af sagerne vedrørende restaurationsvold efter straffelovens § 244, som ikke er omfattet af strafskærpelsen. I denne gruppe sager ligger strafniveauet således generelt lidt lavere end i de andre sager om vold efter § 244.

Det skal dog i den forbindelse understreges, at rigsadvokaturen i lighed med statsadvokaterne i en stor del af sagerne finder det vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse af straffen. Det gælder navnlig i de sager, der før lovændringen medførte de laveste straffe. Det kan derfor heller ikke med sikkerhed siges, at disse sager ikke er udtryk for en skærpelse i overensstemmelse med intentionerne ved lovændringen i 2002. Der henvises i øvrigt til de generelle bemærkninger i afsnit 5.3.

I hovedparten af de gennemgæede domme er strafudmålingen ifølge præmisserne i dommene således også sket efter en meget konkret vurdering af omstændighederne i sagen. De forhold, der navnlig har betydning ved straffastsættelsen, er optakten til volden, herunder f.eks. skænderi eller provokationer, voldens karakter, forurettedes eventuelle skader og den tiltaltes personlige forhold. Også forholdet mellem tiltalte og forurettede spiller ind.

Sammenfattende er det således min opfattelse, at strafskærpelsen må antages at være slået igennem i størsteparten af sagerne, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 244. Samtidig foreligger der dog nogle sager, hvor der næppe kan siges at foreligge en skærpelse, eller hvor det er tvivlsomt, om der er sket en forhøjelse af straffen i forhold til hidtidig praksis.

I øvrigt bemærkes, at det fremgår af en foreløbig opgørelse (maj 2006) fra Justitsministeriets Forskningsenhed vedrørende udviklingen i anmeldelsestallene og straffe for vold, at andelen af ubetingede frihedsstraffe for vold efter straffelovens § 244 i 2005 var ca. 43 pct., mens andelen i 2003 og 2004 begge år var 39 pct. For så vidt angår den gennemsnitlige længde af ubetingede frihedsstraffe fremgår det ligeledes, at der siden 2002 har været tale om en betydelig stigning, således at den gennemsnitlige længde var 69 dage i 2001, mens den steg til 75 dage i 2002 og efter de foreløbige tal for 2005 er 93 dage. Disse tal taler således også for, at strafskærpelsen er slået igennem i en stor del af sagerne. Det bemærkes dog, at opgørelsen omfatter alle sager, hvor voldsforholdet er hovedforholdet, men der indgår således også sager, hvor tiltalte er domfældt for anden kriminalitet.

5.5. Straffelovens § 245

5.5.1. Indledning

Straffelovens § 245, stk. 1, har efter ændringen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 følgende ordlyd:

”Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel i indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpende omstændighed.”

Et legemsangreb vil normalt blive anset for at være af særlig rå, brutal eller farlig karakter og dermed omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, såfremt der er anvendt våben, såsom geværer, pistoler, økser, knive mv., eller kastet med genstande, der kan påføre ofret ikke uvæsentlige skader. Slag med redskaber, som f.eks. ølflasker, stave, kæder mv., vil efter omstændighederne også være omfattet af § 245, stk. 1. Herudover kan vold uden anvendelse af redskaber være omfattet, hvis angrebet er rettet mod legemsdele, der er særligt sårbare, f.eks. håndkantslag mod halsen, kvælergreb og spark i ansigtet. Mishandling foreligger, når en række voldshandlinger udøvet over en periode fremtræder som udslag af gerningspersonens overlegne stilling i forhold til et offer, der ofte befinder sig i et afhængighedsforhold.

Højesteret har i en dom af 23. december 2005 (U 2006.589H) taget stilling til afgrænsningen mellem § 245 og § 246 i en sag om kvælertag. Tiltalte var i landsretten dømt for overtrædelse af straffelovens § 246 ved at have taget kvælertag på forurettede, hvorved denne kom i manifest livsfare. Den omstændighed, at forurettede kom i manifest livsfare, kunne efter Højesterets opfattelse ikke føre til domfældelse efter § 246, hvorfor forholdet blev henført til § 245. Dommen indgår ikke i undersøgelsen og er ikke refereret, da der var tale om en fællesstraf.

Der var i redegørelsen fra januar 2004 indberettet 15 domme, som kun omfattede overtrædelse af straffelovens § 245, eventuelt jf. § 247, stk. 1, om gentagelse. Af de 15 domme vedrørte fem domme restaurationsvold efter § 245, som er omfattet af strafskaerpelsen. Straffene var fastsat i niveauet fra fængsel i 50 dage til fængsel i 1 år. Herudover var der i en sag idømt ungdomssanktion. Straffene i hovedparten af sagerne var på fængsel i 3 måneder og derover, og der var i knap halvdelen af de ”rene” domme vedrørende § 245 idømt fængsel i 8 måneder og derover.

Sammenfattende vedrørende § 245 var det min opfattelse, at de forholdsvis få domme vedrørende vold efter straffelovens § 245 ikke gav grundlag for at antage, at strafskaerpelsen ikke i almindelighed var slået igennem i de mere alvorlige voldssager.

For så vidt angår redegørelsen fra juni 2005 var det på grundlag af gennemgangen af retspraksis rigsadvokatens opfattelse, at strafskaerpelsen i det store hele måtte antages at være slået igennem i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 245. Det måtte dog formodes, at der også forekom tilfælde, hvor strafskaerpelsen ikke var slået klart igennem, men gennemgangen af praksis gav ikke tydelige eksempler herpå.

5.5.2. Oversigt over straffene fra 1. august 2005 – udgangen af januar 2006

Der er indberettet 39 landsretsdomme, hvor volden er henført til straffelovens § 245, eventuelt tillige § 247, stk. 1, og som alene omfatter ét tilfælde af vold. I tre af dommene er der fastsat en fællesstraf. Der indgår således 36 domme i undersøgelsen.

Straffene er i sagerne fastsat i niveauet fra fængsel i 50 dage til fængsel i 1 år og 6 måneder. I 25 domme er der fastsat en ubetinget straf, mens straffen i ni domme er betinget, og i to domme er der fastsat en kombinationsdom. Der er således i mere end 2/3 af dommene fastsat en ubetinget straf.

Straf	Kniv	Flasker/ Glas	Andre redskaber	Uden red- skaber	I alt	Betinget	Ubetinget	Kombina- tionsdom	I alt
50 dage		1			1	1			1
60 dage		3	3		6	2	3	1	6
80 dage		2			2	1	1		2
3 mdr.		4	2	4	10	4	6		10
4 mdr.			2		2		2		2
5 mdr.			3		3	1	2		3
6 mdr.	1		2		3		3		3
8 mdr.	1				1		1		1
9 mdr.	1				1		1		1
10 mdr.			1	1	2		1	1	2
1 år			1	1	2		2		2
1 år og 3 mdr.				1	1		1		1
1 år og 6 mdr.	1			1	2		2		2
I alt	4	10	14	8	36	9	25	2	36

Ved beskrivelsen nedenfor er der anvendt samme opdeling af sagerne som i bilag 3 til lovforslaget, således at sagerne er opdelt efter voldens art i form af knivstik, anvendelse af flasker og glas som våben samt voldsudøvelse uden anvendelse af redskab (spark, skaller, kvælergreb mv.). Herudover er der tilføjet en kategori vedrørende anvendelse af andre redskaber. Der er ikke foretaget en opdeling mellem de domme, hvor volden alene er henført til straffelovens § 245, stk. 1, og de domme, hvor der tillige er henvist til § 247, stk. 1.

5.5.3. Kniv

Der er indberettet fire domme vedrørende anvendelse af kniv, hvor dommen kun omfatter ét forhold af vold efter straffelovens § 245, stk. 1, og hvor straffen ikke er fastsat som en fællesstraf. Tre af dommene er refereret i bilaget som dom 37-39. Der er i disse sager fastsat straffe på 6 måneder eller mere, og i alle domme er der fastsat en ubetinget fængselsstraf. I bilaget er endvidere refereret tre domme (dom 40-42), hvor tiltalte også er domfældt for anden kriminalitet. Disse sidstnævnte domme indgår ikke i skemaet nedenfor.

I dom 37 havde en tiltalt under et slagsmål stukket to forurettede i armene, ryggen, i hånden og på lårene, uden at der var opstået betydelige skader. Straffen blev fastsat til fængsel i 6 måneder, og tiltalte blev samtidig udvist af Danmark. Under hensyn til, at volden blev udøvet i forbindelse med et slagsmål, og at der ikke var tale om knivstik i ansigtet eller andre vitale dele af kroppen, finder jeg, at der ved straffastsættelsen er taget højde for strafskærpelsen i 2002.

For så vidt angår dom 38 og 39 er det ligeledes min opfattelse, at der ved straffastsættelsen må antages at være taget hensyn til intentionerne i lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Det er statsadvokaternes vurdering, at der med sikkerhed i en af sagerne, der alene omfatter ét forhold af vold, er sket en skærpelse af straffen med 1/3, mens statsadvokaterne finder, at det er vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse af straffen i de øvrige sager.

For så vidt angår de tre domme (dom 40-42), hvor tiltalte også er domfældt for anden kriminalitet end overtrædelse af § 245, finder jeg ligeledes, at der er taget højde for intentionerne ved lovændringen i 2002.

5.5.4. Flasker og glas

Der er indberettet 10 landsretsdomme, som omhandler vold ved anvendelsen af flasker, glas, vaser mv. Straffene er i disse sager udmålt i niveauet fra fængsel i 50 dage til fængsel i 3 måneder. Tre af dommene er beskrevet i bilaget (dom 43-45).

Voldsudøvelse med flasker eller glas har oftest karakter af restaurationsvold, som er omfattet af strafskærpelsen, når forholdet er henført til straffelovens § 245, og voldsudøvelsen er ofte sket i forbindelse med en tilfældig konflikt, f.eks. fordi der under påvirkning af alkohol er opstået diskussion mellem tiltalte og forurettede. Et eksempel på dette er dom 43, hvor tiltalte blev idømt 50 dages fængsel for at have kastet et glas i ansigtet på forurettede. Straffen blev gjort betinget, bl.a. fordi forurettede i et vist omfang selv havde givet anledning til voldsudøvelsen. Dom 44 viser, at næsten tilsvarende voldsudøvelse er straffet med fængsel i 80 dage ubetinget. I denne sag er der ikke oplyst noget om indledende konflikter mellem tiltalte og forurettede. I dom 45 blev slag med både flaske og glas straffet med fængsel i 5 måneder også henset til, at tiltalte opsøgte forurettede og forsøgte at provokere ham, samt at tiltalte tidligere var straffet for vold.

Statsadvokaterne har vurderet, at der i halvdelen af sagerne er sket en skærpelse, heraf er skærpelsen sket med 1/3 i fire af sagerne. I den anden halvdel af sagerne finder statsadvokaterne, at det er vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse.

5.5.5. Andre redskaber

Andre redskaber end knive, glas og flasker omfatter f.eks. slagvåben. Der er indberettet 14 sager, hvor volden blev begået med andre redskaber. Straffene er i disse sager fastsat til mellem fængsel i 60 dage og fængsel i 1 år. To domme er refereret i bilaget (dom 46-47).

Dom 46, hvor der blev fastsat en straf på fængsel i 3 måneder, hvoraf 2 måneder blev gjort betinget, for bl.a. at have kastet en hammer med kløftet ende mod forurettede, der fik et åbent sår i baghovedet, forekommer – uanset at det er lagt til grund, at forurettede henvendte sig til tiltalte inden voldsudøvelsen – noget lav henset til, at der har været tale om voldsudøvelse af særlig farlig karakter.

Til sammenligning blev der i dom 47 for initiativtageren i en sag, hvor volden var udøvet af to personer med bl.a. en jernkæde som led i en hævnaktion, men hvor forurettede ikke kom til skade, fastsat en straf på fængsel i 6 måneder ubetinget.

Det er statsadvokaternes opfattelse, at der i ni sager er sket en skærpelse af straffen, heraf vurderes det, at skærpelsen i fem af sagerne er sket med 1/3. I fire sager finder statsadvokaterne det vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse, og i en sag er det statsadvokatens opfattelse, at der ikke er sket en skærpelse.

5.5.6. Uden redskab (spark, skaller, kvælergreb mv.)

Der er indberettet otte domme, hvor volden har været udøvet uden anvendelse af et redskab. Tre domme er refereret i bilaget (dom 48-50). I disse sager omfatter volden typisk adskillige knytnæveslag, spark og kvælertag. Straffen er fastsat mellem fængsel i 3 måneder og fængsel i 1 år og 6 måneder.

I dom 48 havde en kvindelig tiltalt sammen med to andre været medvirkende til, at forurettede blev sparket og slået adskillige gange i hovedet og på kroppen, og det blev lagt til grund, at hun selv havde sparket forurettede og givet ham to lussinger. Henset til omstændighederne i sagen giver det mig ikke anledning til bemærkninger, at straffen er fastsat til fængsel i 3 måneder.

Dom 49 vedrører vold mod et lille barn på syv måneder. Volden bestod bl.a. af hårde greb, tryk eller lignende omkring barnets halsregion. Ved volden, der blev udøvet i et ikke helt kortvarigt tidsrum, fik barnet punktformede blødninger i ansigtet og på halsen. Barnet havde været i stor fare på grund af volden, men der er ikke oplysninger om, at barnet ved volden har fået varig mén. Uanset omstændighederne i sagen, herunder at barnet ikke har fået varig mén, er det min opfattelse, at en straf på 1 års

fængsel for vold af denne karakter mod et lille barn, er meget mild. Om vold mod børn henvises i øvrigt til afsnit 5.6. vedrørende straffelovens § 246.

Dom 50 giver mig ikke anledning til bemærkninger, idet jeg finder, at der er taget højde for strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Statsadvokaterne har vurderet, at der i fem af dommene er sket en skærpelse med 1/3, mens der i en af dommene vurderes at være sket en skærpelse, der dog er mindre end 1/3. Endvidere finder statsadvokaterne det i to af sagerne vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse.

5.5.7. Sammenfatning vedrørende straffelovens § 245

I 36 sager er volden henført til straffelovens § 245 og omfatter alene ét forhold af vold. I 3/4 af sagerne er der fastsat en straf på fængsel i 3 måneder eller mere. I 1/4 af dommene er der udmålt en rent betinget dom, og i disse tilfælde er afgørelsen meget konkret begrundet.

De regionale statsadvokater har vurderet, at der i 20 ud af 36 sager er sket en skærpelse af den udmålte straf, men dog således at skærpelsen i enkelte tilfælde ikke er sket med 1/3. I 15 domme finder statsadvokaterne, at det - bl.a. på grund af særlige omstændigheder - er vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse af straffen. I en af dommene har statsadvokaten vurderet, at der ikke er sket en skærpelse af straffen.

Jeg er enig med statsadvokaterne i, at det i en række af sagerne på grund af de meget konkrete omstændigheder er vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse af straffen. Efter en gennemgang af de 36 domme er det dog rigsadvokatens opfattelse, at der i hovedparten af sagerne er sket en skærpelse af straffen, og at skærpelsen er på omkring 1/3 i forhold til straffen før strafskærpelsen.

På baggrund af de domme, der er indgået i undersøgelsen, og en gennemgang af de øvrige domme, som statsadvokaterne har indberettet, er det sammenfattende rigsadvokatens opfattelse, at dommene vedrørende vold efter straffelovens § 245 giver grundlag for at antage, at strafskærpelsen i almindelighed slår igennem i disse sager.

I øvrigt bemærkes, at det fremgår af en foreløbig opgørelse (maj 2006) fra Justitsministeriets Forskningsenhed vedrørende udviklingen i anmeldelsestallene og straffe for vold, at andelen af ubetingede frihedsstraffe for vold efter straffelovens § 245 i 2005 var ca. 82 pct., mens andelen i 2003 og 2004 var henholdsvis 75 og 77 pct. For så vidt angår den gennemsnitlige længde af ubetingede frihedsstraffe fremgår det ligeledes, at der siden 2002 har været tale om en stigning, således at den gennemsnitlige længde var 188 dage i 2001, mens den steg til 195 dage i 2002, og efter de foreløbige tal for 2005 er 231 dage. Disse tal taler også for, at strafskærpelsen generelt er slået igennem. Det bemærkes dog, at opgørelsen omfatter alle sager, hvor voldsforholdet er hovedforholdet, men der indgår således også sager, hvor tiltalte er domfældt for anden kriminalitet.

5.6. Straffelovens § 246

5.6.1. Indledning

Straffelovens § 246 har efter ændringen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 samt efter indføjelser ved lov nr. 386 af 28. maj 2003 af § 245 a om omskæring følgende ordlyd:

”§ 246. Har et legemsangreb, der er omfattet af § 245 eller § 245 a, været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpene omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.”

I Rigsadvokatens oversigt af 14. februar 2002 vedrørende straffe i voldssager, der var medtaget som bilag 3 til forslaget til lov nr. 380 af 6. juni 2002, anførte jeg, at straffene efter lovændringen i 1997, hvorved straffen for særlig grov vold blev skærpet, som udgangspunkt syntes at ligge i niveauet omkring 6 – 7 års fængsel, hvis volden havde medført døden, mens straffen i sager, hvor volden ikke havde medført døden, udmålte på et væsentligt lavere niveau.

I forbindelse med redegørelsen fra januar 2004 var der kun indberettet fire domme, hvor der var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 246. På grund af det meget spinkle materiale foretog jeg ikke en samlet vurdering af straffene for vold efter straffelovens § 246.

I redegørelsen fra juni 2005 indgik der 17 domme om overtrædelse af straffelovens § 246. Heraf vedrørte ti af dommene vold med døden til følge, mens de sidste syv domme vedrørte vold af særdeles grov beskaffenhed mv. En række af dommene vedrørte flere tiltalte.

For så vidt angår sager om overtrædelse af straffelovens § 246, hvor volden har medført døden, var straffen udmålt til fængsel mellem 4 og 9 år. Tre af de domme, som indgik i min redegørelse fra juni 2005, var under anke til Højesteret. Der er efterfølgende afsagt dom i disse sager (dom 31, 34 og 36 i bilaget til redegørelsen fra 2005), og Højesteret stadfæstede i alle tilfælde landsretternes dom.

Med hensyn til sager, hvor volden ikke har medført døden, var der en større spredning i strafudmålingen.

I sager om uprovokeret vold med meget alvorlige skader til følge blev straffen fastsat til fængsel fra 2 år og 6 måneder til 6 år.

På baggrund af min gennemgang af retspraksis i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 246 var det min opfattelse, at strafsøkærpelsen fra 2002 i det væsentligste var slået igennem i retspraksis. Det var imidlertid ikke i alle tilfælde således, at der var sket en skærpelse med en tredjedel som forudsat ved strafsøkærpelsen. Bl.a. havde konkrete formildende omstændigheder i nogle sager ført til, at der ikke var grundlag for en skærpelse i dette omfang.

Jeg anførte endvidere, at der for så vidt angår de sager, hvor volden ikke har medført døden, kunne være en vis tilbageholdenhed med at lade strafskærpelsen slå igennem, når straffene blev sammenlignet med straffen for drabsforsøg. Denne er ved drabsforsøg over for en ægtefælle eller samlever som udgangspunkt fængsel i 5 år. Da der kan være en utilbøjelighed til at fastsætte straffen for vold, hvor døden er en uagtsom følge, væsentligt højere end straffen for en forsætlig forbrydelse som forsøg på manddrab, var det formentlig noget af forklaringen på, at strafskærpelsen ikke i alle tilfælde fuldt ud var slået igennem.

For så vidt angår vold med døden til følge efter straffelovens § 246 blev det konkluderet, at normalstraffen måtte antages at være fængsel i mindst 7 – 8 år, mens normalstraffen for vold efter § 246, hvor forurettede har fået meget betydelige skader og varige mén, som udgangspunkt var fængsel i 6 år.

5.6.2. Antallet af sager om overtrædelse af § 246

Undersøgelsen vedrørende straffen for overtrædelse af straffelovens § 246 omfatter de domme, som statsadvokaterne har indberettet, og som er afsagt af landsretterne i perioden fra 1. august 2005 til udgangen af januar 2006. Endvidere indgår en højesteretsdom, som er afsagt siden min redegørelse fra juni 2005. Der indgår således fire sager i undersøgelsen. Alle dommene er refereret i bilaget (dom 51-54).

5.6.3. Strafudmålingen i sager om vold med døden til følge

Ud af de fire domme, som indgår i undersøgelsen, er der en sag om vold med døden til følge (dom 51). I denne sag er straffen fastsat til fængsel i 5 år.

En straf på fængsel i 5 år i en sag om vold med døden til følge, som er begået i forening med andre, må anses for at ligge under normalstraffen. Henset til, at tiltalte kun var 16 år, da forholdet blev begået, og at det var en anden person, som var hovedmanden i sagen, fandt jeg dog ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at anke dommen til Højesteret med henblik på skærpelse af straffen.

5.6.4. Strafudmålingen i sager, hvor volden ikke har medført døden

Der indgår tre domme, hvor volden er henført til straffelovens § 246, og hvor volden ikke har medført døden.

Dom 52, som vedrører et forsøg på overtrædelse af straffelovens § 246 ved at have aktiveret en motorsav, er en så speciel sag, at det er vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse af straffen i overensstemmelse med intentionerne ved lovændringen i 2002.

Dom 54 er under anke til Højesteret og kan derfor ikke vurderes.

For så vidt angår dom 53 bemærkes, at dommen vedrører vold mod et spædbarn.

I redegørelserne fra januar 2004 og juni 2005 er bl.a. omtalt to landsretsdomme om overtrædelse af straffelovens § 246 vedrørende vold over for børn. I TFK 2003.654 Ø (Østre Landsrets dom af 27. juni 2003 – dom 109 i redegørelsen fra juni 2004) havde en 32-årig tiltalt, der var ustraffet, udsat sin ca. 5 måneder gamle datter for gentagen vold, idet han tildelte hende slag og/eller anden vold mod hoved, krop og lemmer og udsatte hende for rystevold, herunder anslag af hovedet mod faste genstande. Den udøvede vold resulterede i såkaldt ”shaken baby syndrome” og ”shaken baby impact syndrome”, hvorved datteren blev tilføjet flere ribbensbrud og hjerneskade med varige mén til følge. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 6 år. Der blev lagt vægt på voldens karakter og de skader, som tiltalte påførte det værgeløse barn, sammenholdt med de strafskærpelser for grov volds kriminalitet, der er tilsigtet ved lov nr. 350 af 23. maj 1997 og lov nr. 380 af 6. juni 2002.

I U 2005.1939Ø (Østre Landsrets dom af 3. marts 2005 – dom 40 i Rigsadvokatens redegørelse fra januar 2005) havde en 30-årig tiltalt, der tidligere var straffet for vold, inden for en måned i december 2003 – januar 2004 udsat barnet, der var født den 15. december 2003, for gentagen vold. Tiltalte havde tildelt barnet slag og/eller anden vold mod hoved, krop og lemmer og udsat barnet for rystevold, herunder med anslag af hovedet mod faste genstande eller flader. Den udøvede vold resulterede i ”shaken baby syndrome” og ”shaken baby impact syndrome”, hvorved barnet fik væske/blodansamlinger og blødninger i hjernen og nethinden på begge øjne med betydelig risiko for varig invaliditet til følge. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 5 år. Der blev ved strafudmålingen særlig lagt vægt på voldens karakter og de skader, tiltalte påførte det værgeløse barn med betydelig risiko for varig invaliditet til følge, samt den omstændighed, at tiltalte tidligere var straffet for vold.

Bl.a. disse domme var baggrunden for, at Rigsadvokaten ankede Vestre Landsrets dom af 25. oktober 2005 til Højesteret. Ved dommen blev tiltalte straffet med fængsel i 4 år for inden for en periode på ca. 4 timer at have udsat sin dengang knap 3 uger gamle søn for rystevold, klemt ham om brystkassen og samtidigt slået ham imod en fast genstand, hvorved barnet blev tilføjet væske/blodansamlinger og blødninger i hjernen og i nethinden på begge øjne, samt ”shaken baby impact syndrome” med betydelig risiko for varig mén og invaliditet til følge. Som følge af volden havde forurettede fået en svær hjerneskade. Højesteret stadfæstede Vestre Landsrets dom på fængsel i 4 år. Højesterets flertal (3 dommere) lagde vægt på, at der var tale om et enkeltstående voldsforhold, og der ikke var grundlag for at antage, at tiltalte havde haft forsæt til at tilføje barnet skade. Flertallet lagde endvidere vægt på, at tiltalte umiddelbart efter voldshandlingen tilkaldte en ambulance. To dommere stemte for at fastsætte straffen til fængsel i 5 år.

I Rigsadvokatens Informerer nr. 13/2005, hvor rigsadvokaturen orienterede om dommen, er der anført følgende vedrørende dommen og de to landsretsdomme:

”De forurettede i de tre sager var alle spædbørn, da volden fandt sted, idet barnet i sagen TFK 2003.654/3 var ca. 5 måneder gammel, mens børnene i de to andre sager var noget yngre. Karakteren af den udøvede vold må endvidere anses for i det væsentlige at være identisk i de tre sager, idet der er tale om både rystevold og anslag mod faste genstande.

I Højesterets dom af 28. april 2006 blev der af flertallet lagt vægt på, at der er tale om et enkeltstående voldsforhold, og at tiltalte ikke har haft forsæt til at tilføje barnet skade. I de to landsretsdomme, hvor der er fastsat en højere straf end i Højesterets dom, blev de tiltalte dømt for gentagen vold, der strakte sig over længere tid.

For så vidt angår følgerne af den udøvede vold adskiller sagerne sig på visse punkter. I den sag, der er afgjort ved Højesterets dom af 28. april 2006, er følgerne af den udøvede vold beskrevet meget indgående. Der var således ikke tvivl om, at følgerne var særdeles alvorlige, herunder at forurettede var tilføjet en alvorlig hjerneskade og varige mén. I sagen TFK 2003.654 lå det endvidere fast, at barnet var tilføjet hjerneskade og varige mén, mens følgerne af den udøvede vold i sagen U2005.1939 Ø var mere uklare, idet præmisserne i dommen alene nævnte en betydelig risiko for varig invaliditet.

Det er på denne baggrund min opfattelse, at der i sager, hvor der ikke er tale om enkeltstående voldsforhold, og hvor volden har haft særdeles alvorlige følger, bør nedlægges påstand om fængsel i mere end 4 år. Den konkrete straffpåstand vil i øvrigt afhænge af sagens omstændigheder, herunder voldens karakter, og følgerne af volden. Det har i den forbindelse betydning, om der er klarhed over, om og i hvilket omfang forurettede vil få varige mén af den udøvede vold, eller om der alene er tale om en risiko herfor.”

5.6.5. Sammenfatning vedrørende straffelovens § 246

Da der kun foreligger fire domme vedrørende vold efter straffelovens § 246, er der tale om spinkelt materiale. En af dommene er under anke til Højesteret og kan derfor ikke vurderes, og i de øvrige domme foreligger der konkrete omstændigheder, som indebærer, at dommene ikke giver generelle retningslinier for strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens § 246. På den anden side giver dommene mig ikke anledning til at ændre min konklusion om strafudmålingen i redegørelsen fra juni 2005. I redegørelsen konkluderede jeg, at normalstraffen for vold med døden til følge efter strafskærpelsen må antages at være mindst 7 – 8 år, mens normalstraffen for vold efter § 246, hvor forurettede har fået meget betydelige skader og varige mén, som udgangspunkt er fængsel i 6 år.

6. Samlet vurdering og konklusion

Undersøgelsen ovenfor i afsnit 5.4. af strafudmålingen i landsretsdomme om overtrædelse af straffelovens § 244 viser efter min opfattelse, at strafskærpelsen må antages at være slået igennem i hovedparten af sagerne. Dette bekræftes også ved en gennemgang af sagerne vedrørende restaurationsvold efter straffelovens § 244, som ikke er omfattet af strafskærpelsen. I denne gruppe sager ligger strafniveauet således generelt lidt lavere end i de andre sager om vold efter § 244.

Der foreligger dog nogle sager, hvor der næppe kan siges at foreligge en skærpelse, eller hvor det er tvivlsomt, om der er sket en forhøjelse af straffen i forhold til hidtidig praksis.

Det fremgår endvidere, at strafskærpelsen navnlig må antages at have givet sig udtryk i sager om gadevold og tilfældig konfliktvold.

I hovedparten af dommene er strafudmålingen sket efter en meget konkret vurdering af omstændighederne i sagen. De forhold, der navnlig har betydning ved straffastsættelsen, er optakten til volden, herunder f.eks. skænderi eller provokationer, voldens karakter, forurettedes eventuelle skader og den tiltaltes personlige forhold. Også forholdet mellem tiltalte og forurettede spiller ind.

Som det fremgår af afsnit 5.5., er det min opfattelse, at der i hovedparten af sager vedrørende vold efter straffelovens § 245 er sket en skærpelse af straffen i overensstemmelse med intentionerne ved lovændringen.

Med hensyn til landsretsdomme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 246 foreligger der kun fire domme. Dommene giver mig ikke anledning til at ændre min konklusion om strafudmålingen i redegørelsen fra juni 2005. I redegørelsen konkluderede jeg, at normalstraffen for vold med døden til følge efter strafskærpelsen må antages at være mindst 7 – 8 år, mens normalstraffen for vold efter § 246, hvor forurettede har fået meget betydelige skader og varige mén, som udgangspunkt er fængsel i 6 år, jf. afsnit 5.6.

Undersøgelsen har fortsat ikke givet grundlag for en mere sikker vurdering af, hvad der må anses for at være normalstraffen for de forskellige former for vold, navnlig når overtrædelserne henføres under straffelovens § 244 eller § 245. Dette skyldes både voldssagernes meget forskellige karakter, og at strafudmålingen sker efter en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen, jf. afsnit 5.3. ovenfor.

Sammenfattende kan det på denne baggrund konkluderes, at der i det væsentligste i domstolenes strafudmåling i voldssager er taget højde for den skærpelse af straffene med en tredjedel, der var hensigten med ændringen af straffelovens bestemmelser i §§ 244 – 246 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Der er dog også nogle sager, hvor strafskærpelsen ikke kan siges at være slået igennem, eller hvor det er vanskeligt at vurdere, om der fuldt ud er taget højde for strafskærpelsen.

Det fremgår imidlertid af forarbejderne til lovændringen i 2002, at straffastsættelsen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i de enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder. Der vil således altid ved en gennemgang af et større antal sager foreligge eksempler på, at straffen fastsættes under det niveau, som i øvrigt må anses for gældende, og hvor der foreligger en begrundelse herfor i sagens konkrete omstændigheder.

Dette taler for, at der ikke længere er grundlag for at følge straffene i voldssager.

Med det formål at skabe et endnu bedre grundlag for at vurdere udviklingen i strafudmålingen, finder jeg det dog hensigtsmæssigt, at anklagemyndigheden i en ny periode følger straffastsættelsen i voldssager med henblik på at afgive en yderligere redegørelse om straffene.